

Rosts backstuga

Inga-Lill Andersson

De fattiga kunde förr få bygga sig en backstuga eller jordkula på annans mark, där det inte var mark för odling. Det kunde vara i en backe eller intill ett berg. Den som byggde intill ett berg hade åtminstone en vägg klar, bergväggen. Backstugor finns belagda i Sverige sedan 1600-talet, men fanns säkert som jordkolor sedan lång tid tillbaka. Det var de fattigaste och mest eländiga som byggde sig en backstuga eller flyttade in i en jordkula. Bonden som ägde marken visste också att här fanns arbetare nära till hands.

I vårt närområde finns backstuga i rullorna vid Hol på 1700-talet, i Skinnemo Gärdhem på 1800-talet och även många ute på Vänersnäs. När man gjorde en grundligare undersökning fann man lämningar efter ett 90-tal backstugor vid Flo socken intill Hunneberg. Vid Storeklev, Hunneberg finns en backstuga som vårdas av hembygdsföreningen och som är öppen för besökande.

Anders Magnus Larsson föddes på torpet Mossen vid Bryggums säteri år 1832. Han träffade Maria Catarina Magnusdotter född 1827 och de gifte sig 1856. 'Maja Cathrina' var dotter till torpare Magnus Torstensson, samt Maja Svensdotter på Nygård, Ekeliden. Anders Magnus fick snart tjänst på soldattorp 414, där han fick namnet Rost efter sin föregångare. År 1857 föddes deras son Johan Alfrid som dog efter en månad. Två månader efter sonens födelse dog mamman av barnsbörd, 14 december år 1857. De hygieniska förhållandena var inte så goda förr och det hände ävensom att mammorna förblödde efter några dagar när barnet fötts.

Anders Magnus 26 år, träffade en ny fästekvinna Christina Hallstensdotter 24 år, född

1834 i Västra Tunhem. Snart kom sonen Lars Johan år 1858 till världen och knappt ett halvår därefter 1859 gifte de sig och bodde i Fristorp, Bryngelsgården. En dotter Augusta Maria föddes 1860. Anders hade svårt att hålla sams med rotebönderna och fick avsked som soldat år 1862, vilket innebar att familjen stod utan bostad. Då byggde han sin backstuga vid Storeklev, Hunneberg. Han hämtade diabassten

från kalkugnarna vid slutningen till Hunneberg. Innertaket bestod av enkla bräder och yttertaket skiffer och torv. På jordgolvet lade han stenar och vid ena hörnet murade han en eldhärd, så rummet blev 7,3 kvadratmeter.

Vid ena väggen hade han en fällbänk och under fönstret den enda soffan, vilken var av trä. Han byggde senare även en liten förstuga av bräder på ungefär 6 kvadratmeter för att kunna förvara hemmets ting samt hade även en liten spis där. Här bodde familjen med 7 barn. På den tiden fick barnen hjälpa till från 7 års ålder. Barn kunde plocka björkris, för att sedan skala dem och binda ihop till vispar. Och de plockade blåbär, lingon och svamp när de fått tillstånd av markägaren. När de blivit ytterligare några år till så fick de följa med till bönderna och jobba i lantbruket. De kunde ta upp potatis och hjälpa till vid höbärgning. Det var ett välkommet till tillskott i försörjningen, då de fick mat på dagen av bonden. Familjen var alltid i arbete och såg till att få mat, skor och kläder till familjen.

Deras tredje barn var Anders Johan som föddes 1863. Han bodde kvar i backstugan hos föräldrarna både år 1890 och 1900 enligt folkbokföringen. I rullorna står 'fader avskedad soldat' A M Rost och mor Christina Hallstendotter. Därefter dröjde det till 1866 innan nästa lilla flickebarn Lotta anlände. Därefter föddes Alfred 1871. Sedan dröjde det tre år innan gossen Karl August föddes år 1874, och slutligen föddes Adolf Rost 4 april 1876. Hos bönderna fick Anders Magnus göra dagsverken och han jobbade även i kalkbrotten på Hunneberg. På vinterkvällarna band man kvastar och Christina virkade. Adolf Rost blev kvar hemmavid när alla de andra flyttade ut. Anders Magnus Rost avled 1912 och Christina år 1913. Då övertog Adolf helt den lilla backstugan. Han försörjde sig som skomakare och lagade skor. Läster i backstugan minner om hans verksamhet.

Socknen och grannar hjälpte honom med att klara sin försörjning. På vintern blev det mycket kallt i en backstuga. I folkbokföringen för år 1890 står ordet idiot efter Adolf Rost. På den tiden skrev man idiot om människor som hade en utvecklingsstörning, man kunde även skriva förståndssvag, sinnesslö, ärkedum eller fåne. Adolf Rost avled 1941.

Anders Magnus Andersson Rost, fru Christina Hallstensdotter och Axel. Foto i backstugan.

Wikipedia information om Idiot.

Slaktdata.com har information om födelse, vigd, död.

Mer att läsa

om Anders Rost finns i Hembygdsföreningens skrift "[Torp och Stugor på Bergen](#)" och en artikel från vår "[Jubileumsskrift 50 år](#)" (pdf-fil 950 kB).

Källor: Skrifter från Bertil Sandblom och Göran Söderström

www.slaktdata.org

Väg dit:

Kör från Stallbackarondellen Rv 44 > Grästorp. När du ser vägskylt mot höger åt Börsle, så svänger du istället vänster och vänster igen. Där efter 50 m ser du skylten till Adolf Rosts backstuga. Kör upp mot berget och du kan inte missa.